

TIMBRO
förlag

LÄSGUIDE

VIKTOR RYDBERG

Oberoende: Viktor Rydbergs klassiska liberalism

Viktor Rydberg

Viktor Rydberg (1828–1895) är en av den svenska 1800-talslitteraturens främsta gestalter. Genom sin journalistik, sina idealistiska följetongsromaner och med tiden även dikter blev han en av Sveriges viktigaste liberala röster, och försvarade ihärdigt individen mot socialismens, materialismens och dogmatismens ständigt närvarande hot.

Han föddes i Jönköping, och växte upp hos fosterfamilj. Trots sin brokiga bakgrund blev han en uppburen författare och en del av det samtida etablissemanget. Spåren av den hårda vägen dit, både vad gäller vikten av hårt arbete och omgivningens stöd, är tydligt märkbara i författarskapet.

Introducerande beskrivning

”Ty medan jag skrivit, har jag känt mig som stridsman under de idéers fana, för vilka jag lever och andas, och mitt arbete är ett spjut, som jag slungat mot de fientliga lederna, i krigarens lovliga uppsåt att såra och döda.”

I dag är Viktor Rydberg kanske främst ihågkommen för juldikter, som ”Tomten” eller ”Gläns över sjö och strand”. Den som tar sig an fler av hans verk möter dock en radikal författare, en övertygad liberal som inte räds att ta till krigisk retorik – som i citatet ovan – i sitt försvar av individen.

Samhället han eftersträvade var klassiskt liberalt, där den enskilde individen står i centrum och där staten har en begränsad omfattning. Särskilt ger han uttryck för en slags bondeliberalism, där den självägande jordbrukaren i det lilla lokalsamhället – fast förankrad i ägandet av jorden men med en nyfikenhet på det nya – utgör kärnan. Sverige har bonden att tacka för sin frihet, skriver Rydberg återkommande, med flera gliringar till staten, adeln och kyrkan.

Oberoende samlar Rydbergs verk från sex årtionden – med urval av hans journalistiska opinionstexter, poesi, romaner och akademiska texter. Det inleds av två introducerande texter av redaktören Björn Hasselgren och Eric Luth. Läsaren möter i urvalet en helt annan författare än den tomtediktare vi i dag minns.

TIMBRO
förlag

LÄSGUIDE

INSTUDERINGFRÅGOR

- ☞ Vad innebar liberalism under senare delen av 1800-talet? Är det något annat än vad liberalism innebär i dag? Vilka var de stora stridsfrågorna under 1800-talets andra hälft?
- ☞ Varje kapitel sorteras kronologiskt. Förändras hans tonläge, språkbruk och politiska idéer med tiden?
- ☞ Märks det någon skillnad mellan de olika kapitlen i hur Rydberg uttrycker sig?
- ☞ Viktor Rydberg uppfattades som liberal av sin samtid. Går det att beskriva Viktor Rydberg som (klassiskt) liberal i dag?
- ☞ Vad tycker du om Rydbergs kritik av industrialisering, kapitalism och socialism i ”Den nya Grottesången”? Finns det något att hämta i dikten som liberal i dag? Jämför exempelvis med ”Var äro trälarna” och recensionen av Nils Nilssons Slutliqvid.
- ☞ Rydberg var en av den svenska litteraturens sista idealister, vilket bland annat märks i ”Jubelfestkantaten”. Skulle vår tids liberalism behöva mer idealism?
- ☞ För Rydberg var religionen en självklar del av liberalismen, men i dag är mycket få liberaler intresserade av religion. Finns det någon anledning för liberaler att förnya sitt intresse för religion – att fortsätta den protestantiska reformationen för ett friare samhälle, som det exempelvis heter i utdraget ur Bibelns lära om Kristus?
- ☞ Tycker du, efter att ha läst de här samlade texterna, att Viktor Rydberg borde få mer uppmärksamhet? Hör något av de här verken hemma i en svensk litteratur-kanon?
- ☞ Viktor Rydberg kritiseras i bland för att vara svårtillgänglig. Håller du med om det?
- ☞ Tror du att det finns utrymme för en Rydbergsk liberalism i dag? Vem ger i så fall uttryck för den? Vad skulle hans ”småbrukar”-liberalism kunna liknas vid i vår tid?
- ☞ Tar du med dig något av hans liberalism framöver?

BEGREPP – IDEALISM

Idealism – en filosofisk riktning som menar att verkligheten formas av idéer, till skillnad från materialismen (som Rydberg var mycket kritisk mot). Idealistisk litteratur fokuserar i högre grad på det typiska och det fullkomliga än exempelvis realismen, som skildrar en krass, saklig verklighet